

Ceisteanna a Chuirtear go Minic faoi MRBnna

NÓTA: Baineann na tagairtí leathanaigh uile le:

*Eolaíocht na Sraithe Sóisearaí Treoirínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe agus don Tasc Measúnaithe,
an Dara hEagrán, NCCA, Aibreán 2018*

1. An bhfuil leabhrán ar leith is gá a chomhlíonadh?

Níl aon leabhrán ar leith is gá a chomhlíonadh. Cuirfidh scoláirí tuairisc ar a gcuid taighde agus torthaí in iúl ina rogha formáide mar a leagtar síos sna Treoirínte (lch. 18 agus lch. 30).

2. Cá gcoinnítear na MRBnna?

A luaithe is a bhíonn an AFMÁ críochnaithe, agus athbhreithniú déanta ar na tuairisceoirí sealadacha agus na tuairisceoirí deireanacha deimhnithe, tugtar an obair ar ais don scoláire agus ní gá í a choinneáil.

3. An dtugaim aiseolas do scoláirí ar na MRBnna?

Is céim thábhachtach í le linn Iniúchadh Turgnamhach Sínte (ITS) agus Iniúchadh Eolaíochta sa tSochaí (IES) aiseolas éifeachtach a thabhairt chun tacú le foghlaim na heolaíochta. Cuirfear in iúl do na scoláirí cén tuairisceoir a bronnadh orthu a luaithe is a bhíonn an cruinniú AFMÁ thart agus na torthaí sin cláraithe dá réir. Is éifeachtaí an measúnú, áfach, nuair a bhíonn níos mó i gceist leis ná ainm an Tuairisceoir a bronnadh. Úsáidtear aiseolas ar láidreachtaí in obair an scoláire, agus ar réimsí le feabhsú chun tacú lena gcuid foghlama amach anseo. Is féidir eolas a bhailítear le linn an ITS agus an IES agus ón gcruinniú don Athbhreithniú ar Mheasúnú agus ar Fhoghlaim Ábhair a úsáid le bonn eolais a chur faoin bpleanáil don teagasc agus don fhoghlaim amach anseo. (lch. 22 & lch. 36).

4. Cá huair a thagann na teidil amach?

Níl teideal ar bith ann. Roghnaíonn na scoláirí ceist taighde (ITS) agus topaic nó ceist eolaíochta (IES) atá nasctha le ceann amháin de na roghanna topaice liostaithe sna Treoirínte (lch. 15 & lch. 27).

5. An féidir le gach scoláire an topaic chéanna a dhéanamh?

Leagann na Treoirínte béim ar an gcaoi a gcuireann na MRBnna **rannpháirtíocht scoláire chun cinn** trí dheis a thabhairt don scoláire **rogha** a dhéanamh faoin topaic nó faoin gceist atá le fiosrú nó le taighdiú. Don ITS agus don IES, táthar ag súil le scoláirí topaic ó liosta tugtha sna Treoirínte a roghnú. Uaidh sin, is féidir leo ceist a chumadh chun iniúchadh a dhéanamh uirthi agus "go hiondúil déanann gach scoláire/grúpa iniúchadh ar leith" (lch. 12).

6. An gcaithfidh gach scoláire tuairisc dá chuid féin a bheith aige?

Don dá MRB, ba chóir do mhúinteoirí a chinntiú go mbíonn gach scoláire in ann fianaise a chur ar fáil a bhaineann leis na Gnéithe Cáilíochta don mheasúnú sin. Don ITS, cé go moltar do scoláirí a bheith ag obair i ngrúpaí, caithfidh siad a bheith ag obair ina n-aonar chun tuairisc a cur le chéile madair leis an iniúchadh. Is tuairisc taighde aonair í an IES.

7. An bhfuil cead ag scoláirí a bheith ag obair le chéile?

Is tionscadal taighde aonair é an IES. Cé go gceadaítear do scoláirí a bheith ag bailiú eolais agus sonraí go comhar, is gá do gach scoláire fianaise a chur ar fáil chun na Gnéithe Cáilíochta sa mheasúnú seo a bhaint amach.

Don ITS, moltar do scoláirí a bheith ag obair i ngrúpaí agus a bheith rannpháirteach i gceithre ghníomhaíocht (ní gá gur chéim ar chéim a dhéanfar iad) (lch. 15 - 18):

- Ceistiú agus tuar: ina n-aonar nó i ngrúpaí (caithfidh gach scoláire cur le hobair an ghrúpa)
- Pleanáil agus déanamh: ina n-aonar nó i ngrúpaí (ba chóir do gach scoláire a bheith ag obair leis féin chun Plean Iniúchta dá chuid féin a scríobh ach ba chóir dó a bheith rannpháirteach i mbailiú sonraí (lch. 16)

- Próiseáil agus anailísiú: ba choir dóibh é sin a dhéanamh astu féin
- Machnamh agus tuairisciú: cé gur féidir le scoláirí machnamh a dhéanamh ar a gcuid iniúchtaí le chéile, caithfidh siad tuairisc a thabhairt ina n-aonar.

8. An gcaithfidh iniúchadh iomlán nua a bheith ann?

Le linn an ITS, caithfidh scoláirí sonraí príomhúla le cois rudaí eile, a bhailiú agus a anailísiú. Ar an mbealach céanna le linn an IES, caithfidh scoláirí sonraí tánaisteacha a bhailiú agus a anailísiú. De réir na dTreoirínte, meastar gur cheart do scoláirí sonraí nua a bhailiú do na hiniúchtaí. Dá bhrí sin, ba chóir do na scoláirí iniúchtaí nua a dhéanamh. Mar sin féin, ba chóir gur forbairt ar obair ranga nó gnéithe spéise na scoláirí na hiniúchtaí seo a bhí mar chuid den phróiseas teagaisc agus foghlama go dtí céim na MRBna.

9. Cén uair a chóir dom na Gnéithe Cáilíochta a roinnt le mo chuid scoláirí?

Le linn an FGL a bhí agat in Eolaíocht na SS, phléigh muid an gá le tuiscint na scoláirí ar ghnéithe an dea-fhiosrúcháin, mar **phróiseas forbartha**, trí **chleachtas measúnuithe foirmitheacha** a úsáid. Cabhraíonn sé sin le scoláirí a thuiscint go mbíonn ionchais na ngnéithe in iniúchadh ag teacht leis na Gnéithe Cáilíochta sna Treoirínte. De réir na dTreoirínte “Ba chóir go mbeadh cur amach agus tuiscint ag an scoláire ar na Gnéithe Cáilíochta a úsáidfear le cáilíocht a iniúchta a mheas ón tús. Is é an bealach is fearr chun é sin a dhéanamh ná tabhairt ar an scoláire critéir ratha i dtaca le measúnuithe leanúnacha sa chéad, sa dara agus sa tríú bliain.” (lch. 13). Is é an múinteoir is fearr a thuigfidh cén ráta ag a bhforbraíonn sé sin agus beidh sé ag brath ar a bhreithiúnas gairmiúil féin agus ar aois agus céim foghlama na scoláirí.

10. Conas a forbraíodh na Gnéithe Cáilíochta?

Is é an CNCM i gcomhar le páirtithe leasmhara oideachais eile a d’fhorbair na gnéithe cáilíochta bunaithe ar thorthaí foghlama Nádúr na hEolaíochta.

11. Cad is údar don phlean iniúchta?

Mar chuid de phlean an iniúchta, “Is cóir am a thabhairt don scoláire le go mbeidh sé in ann taithe phraiticiúil a fháil sa tsaotharlann agus dearadh a thurgnaimh a bheachtú, a chinneadh cén trealamh agus ábhair a bheidh ag teastáil, agus aon rioscaí féideartha a mheas”. (lch. 16) I ndiaidh an tseisiúin phleanála, cuireann na scoláirí plean iniúchta ar fáil ar bhonn aonair dá gcuid múinteoirí. Ba cheart nach nglacfaidh sé sin níos mó ná tréimhse ranga amháin lena dhéanamh. Tugann an plean mionsonraí ar cheist an taighde, an trealamh agus na hábhar a bhítear a iarraidh ina chomhair agus ar an modh a mholtar. Is tábhachtach an t-eolas sin don mhúinteoir chun a dhearbhu cé acu atá an modh a mholtar contúirteach, dodhéanta nó doriartha ar chúiseanna loighistice, nó más ábhar iniúchadh eolaíochta é an cheist. Is féidir ansin go molfadh an múinteoir athruithe, nó go gcuirfeadh sé cabhair ar fáil a d’fhéadfadh i gcásanna ar leith a bheith níos mó ná a mheastar is tacaíocht réasúnta ann. Chuirfeadh sé sin bonn eolais faoi thuairim ghinearálta na múinteoirí ar an tuairisceoir a bhronnfar agus na Gnéithe Cáilíochta in úsáid (lch. 17).

12. Cén fáth ar gá do gach scoláire plean aonair a chur isteach?

Is den dea-chleachtas eolaíochta é anois agus don am atá le teacht plean iniúchta a chur ar fáil. Agus plean aonair á chur isteach ag scoláire, tá sé/sí i gceannas ar an iniúchadh ó thús. Lena chois sin, cuireann na pleananna aonair fianaise luath ar fáil don mhúinteoir i dtaca leis na Gnéithe Cáilíochta do gach scoláire. Is B’fhéidir go gcuirfeadh sé bonn eolais faoi bhreithiúnais múinteoirí agus iad ag machnamh ar leibhéal gnóthachtála a gcuid oibre.

13. Cad iad na socraithe is féidir liom a dhéanamh do mo chuid scoláirí go bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu (RSO)?

Féadtar soláthair speisialta a chur i bhfeidhm do scoláire a bhfuil deacracht choirp nó foghlama ar leith aige le tionchar an mhíchumais sin ar fheidhmiú an scoláire i Measúnuithe Rangbhunaithe agus sa Tasc Measúnaithe araon a laghdú, a oiread agus is féidir, ionas go mbeidh sé in ann a leibhéal gnóthachtála a

léiriú. Ba chóir go mbeadh na hoiriúntais – mar shampla, úsáid Theanga Chomharthaíochta na hÉireann, an tacaíocht a thugann Cúntóir Riachtanas Speisialta, nó tacaíocht teicneolaíochtaí cúntacha – ag teacht leis na socruithe a chuir an scoil i bhfeidhm le tacú le foghlaim scoláire i rith na scoilbhliana agus níor chóir go mbeidís ceaptha le cúiteamh a dhéanamh san easpa féideartha gnóthachtála a eascraíonn as míchumas. (Ich. 9)

14. An féidir liom taifid taighde mo scoláire a chur san áireamh agus mé ag bronnadh tuairiscín ar a iniúchadh?

Ní féidir, ní ghlactar ach amháin le tuairisc iniúchta an scoláire agus an tuairisceoir á bhronnadh. Mar sin féin, is dea-chleachtas san eolaíocht é go bhfoghlaimíonn scoláirí conas taifead a choimeád. Mar chuid den chleachtas sin, aithníonn scoláirí an gá chun eolas ábhartha a aistriú chuig an tuairisc dheiridh. Is tábhachtach cuimhneamh gur próiseas foirmitheach í freisin ócáid an MRB agus mar sin de is féidir aiseolas a thabhairt don scoláire ón bhfianaise atá ar fáil ina dtaifead taighde ach nár cuireadh isteach ina dtuairisc dheiridh.

15. An bhfuil ualuithe difriúla ag dul leis na Gnéithe Cáilíochta?

Níl, tá an luach céanna ag baint leis na Gnéithe Cáilíochta uile. Agus an tuairisceoir á bhronnadh, sé an cur chuige is fearr ná an “rogha is oiriúnaí” a roghnú a chuireann síos ar an obair atá á measunú “ar an iomlán”.

16. Don ITS, an ionann turgnamhach agus ‘cur chuige praiticiúil’ in obair saotharlainne?

Is ionann. Caithfidh scoláirí deis a bheith acu fianaise ar fhoghlaim a léiriú i dtaca le Gnéithe Cáilíochta don ITS, agus tugann an chur chuige ‘praiticiúil’ san iniúchadh turgnamhach an deis sin dóibh (Ich. 16)